

نقش پیش بینی کنندگی باورهای غیرمنطقی ارتباطی و مؤلفه های عشق بر دلزدگی زناشویی زنان

دکتر ژاله رفاهی^{۱*}

هانیه شمس الدینی^۲

چکیده

مقدمه: در این پژوهش به بررسی " نقش پیش‌بینی کنندگی باورهای غیرمنطقی ارتباطی و مؤلفه‌های عشق در دلزدگی زناشویی " پرداخته شود.

روش: جامعه آماری این پژوهش، شامل همه زنانی بود که بدلیل دلزدگی زناشویی به مراکز مشاوره شیراز رجوع کرده اند و نمونه آن را ۲۰۳ نفر از زنان تشکیل داده است، که به روش نمونه گیری تصادفی انتخاب شدند. ابزار مورد استفاده در این پژوهش عبارتند از: پرسشنامه باورهای ارتباطی، پرسشنامه مؤلفه های عشق و پرسشنامه دلزدگی زناشویی.

یافته ها: نتایج حاصل از رگرسیون چندگانه به روش همزمان نشان داد که؛ باورهای غیرمنطقی ارتباطی، دلزدگی زناشویی زنان را به طور مثبت پیش بینی می کنند و نیز مؤلفه های عشق، دلزدگی زناشویی زنان را به طور منفی پیش بینی می کنند. آزمون همبستگی پیرسون نشان داد که؛ بین متغیرهای زمینه ای (سن، مدت ازدواج، میزان تحصیلات و تعداد فرزندان) و دلزدگی زناشویی زنان رابطه وجود دارد، و همچنین بین متغیرهای زمینه ای و باورهای غیرمنطقی ارتباطی رابطه وجود دارد که در این میان سن افراد تأثیری در باورهایشان ندارد، و همین طور نتایج ضریب همبستگی پیرسون نشان داد که؛ بین متغیرهای زمینه ای و مؤلفه های عشق در زنان رابطه وجود دارد که در این میان میزان تحصیلات افراد تأثیری در مؤلفه های عشقشان ندارد. و همچنین نتایج حاصل از آزمون رگرسیون به روش همزمان نشان از پیش بینی مؤلفه های عشق (به خصوص بعد صمیمیت) از روی باورهای غیرمنطقی ارتباطی دارد.

نتیجه گیری: برخورداری یک رابطه از مولفه های عشق می تواند پیش بینی کننده منفی برای دلزدگی زناشویی باشد و این امر از راه شناخت عشق و نوع نگرش به آن و تداوم در ابراز عشق و صمیمیت امکان پذیر است. همچنین داشتن باورهای غیرمنطقی و افکار قالبی به عدم انعطاف در روابط منجر می شود و ارتباط با همسر را دچار اختلال می کند و در درازمدت باعث خستگی و از بین رفتن علاقه می گردد. بنابراین توجه به این دو مولفه می تواند در پیشگیری از دلزدگی موثر باشد.

کلید واژه ها: باورهای غیرمنطقی ارتباطی، دلزدگی زناشویی

۱. گروه مشاوره، واحد مرودشت، دانشگاه آزاد اسلامی، مرودشت، ایران. * نویسنده مسئول: zhalehrefahi210@gmail.com

۲. گروه مشاوره، واحد مرودشت، دانشگاه آزاد اسلامی، مرودشت، ایران.

مقدمه

ازدواج یکی از مهمترین تصمیمات تمام زندگی است و سنگ بنای نهاد خانواده در ازدواج گذاشته می شود (میر محمد صادقی، ۱۳۹۰). در آغاز زن و شوهر خود را سوار بر امواج عشق می بینند و فرضشان بر این است که عشق همیشه و به همین شدت ادامه خواهد یافت. فرض را بر این می گذارند که همسرشان برای همیشه علاقمند و از خود گذشته خواهد بود. اما کمی دیرتر که می بینند انتظاراتشان آن گونه که فکر می کردند برآورده نمی شود، تکان می خورند (بک^۱، ۱۹۲۱، ترجمه، قراچه داغی، ۱۳۸۹).

اگر همسران نیازهای خود را مطرح نکنند و یا در ارتباط با یکدیگر به نیازهای هم پی نبرند، و به راه حل مثبتی جهت دستیابی به نیازهایشان نرسند؛ استرس، ناکامی، سرخوردگی، خشم و در نهایت دلزدگی بروز پیدا می کند (جکسون^۲، والدرسون^۳، مور^۴، ۱۹۸۰ به نقل از ادیب راد و همکاران، ۱۳۸۴). دلزدگی زناشویی به علت مجموعه ای از توقعات غیر واقع گرایانه و تفکرات غیر منطقی و فراز و نشیب های زندگی بروز می کند دلزدگی زناشویی وضعیت دردناک فرسودگی جسمی، عاطفی و روانی است، که کسانی را که توقع دارند عشق رویایی و ازدواج به زندگی شان معنا ببخشد را متأثر می سازد. دلزدگی هنگامی بروز می کند که زوجین متوجه می شوند علیرغم تمام تلاش هایشان، رابطه شان به زندگی معنا نداده و نخواهد داد. انباشته شدن سرخوردگی ها و تنش های زندگی روزمره سبب فرسایش روانی می شود و سرانجام به دلزدگی منجر می شود (پاینز، ۱۹۹۸، ترجمه: شاداب، ۱۳۸۱).

ادل ویچ^۵ و بروسکی^۶ دلزدگی را به عنوان سرخوردگی پیشرونده در نظر می گیرند که شامل چهار مرحله است. این مراحل شامل: ۱- اشتیاق^۷، ۲- ایستایی و رکود^۸، ۳- ناامیدی^۹، ۴- بی علاقتی و بی احساس^{۱۰} (اسکافلی و بونک، ۲۰۰۳) است. دلزدگی دارای سه سه مؤلفه از پا درافتادن جسمی، از پا درافتادن عاطفی و از پا درافتادن روانی می باشد.

جنبه جسمی دلزدگی زناشویی: نوعی فرسودگی جسمانی که به صورت خستگی مزمن ظاهر می شود و با خواب رفع نمی شود. جنبه عاطفی دلزدگی زناشویی: نوعی از پا افتادگی عاطفی است که در آن فرد احساس می کند از نظر عاطفی نابود شده و مدام آزرده و دلسرد است.

جنبه روانی دلزدگی زناشویی: این جنبه از دلزدگی معمولاً به صورت کاهش خودباوری و منفی نگری نسبت به روابط به خصوص رابطه با همسر رخ می دهد (نیکوبخت، کریمی، بهرامی، ۱۳۹۰). به گفته ی رایزوی^{۱۱} (۱۹۹۶) بیشترین علت هم برای ازدواج هم برای طلاق عشق یا فقدان آن است. به گفته ی او درک پدیده عشق مهم است و پژوهش در این حیطة ضروری به نظر می رسد. زیرا می تواند موجب روشن سازی مسائل زیاد پیرامون مسائل خانوادگی شود (به نقل از، شعبان زاده و خواجه پور، ۱۳۸۶). عشق یک حالت واحد و تک بعدی نیست بلکه پدیده ای نسبتاً پیچیده و چند بعدی است، که افراد آن را در انواع روابط متنوعی از قبیل رابطه بین عشق، زوج های مزدوج، والدین و فرزندان و دوستان نزدیک بکار می برند (ارونسون^{۱۲} به نقل از مشاک، ۱۳۸۷). بک (۱۹۹۴)، ترجمه: قراچه داغی، ۱۳۸۹) معتقد است عشق به عنوان یک جزء مهم و مؤثر در ازدواج های موفق است. هماهنگی و ارضای نیازهای

1. Beck

2. Jacson

3. Waldron

4. Moore

5. Edelwich

6. Broodsky

7. enthusiasm

8. stagnation

9. frustration

10. apathy

11. Rayzavie

12. Aronson

زوجین بر آوردن نیازهای عاطفی، داشتن مهارت های مربوط به ایجاد تفاهم و شیوه های محبت و ارضای نیازهای زوجین می تواند باعث رضایت زوجین از زندگی مشترک و تداوم آن گردد. اریکسون عشق را مهمترین مزیت انسان می دانست. او عشق را از خودگذشتگی دوجا نبه یعنی ادغام شدن فرد در شخص دیگر توصیف کرد (شولتز و شولتز، ۲۰۰۵، ترجمه: سید محمدی، ۱۳۸۵). عشق لذتی مثبت، احساسی عمیق، علاقه ای لطیف ویا جاذبه ای شدید است که اشاره به پذیرش بی قید و شرط و دوست داشتن یک فرد دارد. روانشناسی عشق را پدیده ای اجتماعی و فرهنگی قلمداد می کند و در این زمینه یک نظریه از عشق که به اندازه کافی کلی و به فرهنگ های مختلف اطلاق پذیر است "نظریه مثلث عشق" می باشد (اینگل، اولسون، پاتریک، ۲۰۰۲).

استنبرگ مدل مثلثی عشق را مطرح کرده و عشق را شامل سه مؤلفه صمیمیت، تعهد و میل (لذت) میدانند. صمیمیت: شامل احساس نزدیکی، عاطفه، ارتباط و پیوستگی عمیق و خود افشایی و وابستگی بین فردی در روابط عاشقانه است (نلسون^۱، ۲۰۰۵، به نقل از قمرانی و طباطبایی، ۱۳۸۵) تعهد: به تصمیم گیری زوجین در مورد اقامت کردن با یکدیگر و در کنار یکدیگر بودن اشاره دارد که در شکل کوتاه مدت به رابطه با یک شریک معین و در شکل بلند مدت عاملی برای حفظ و تداوم و بنای روابط عاشقانه زوجین می باشد (استنبرگ، ۱۹۸۸، به نقل از رضا زاده، ۱۳۸۱). میل (لذت): از تمایلاتی که به حالت عاشقانه، کشش فیزیکی و وصال جنسی بر می گردد ناشی می شود (بک، ۱۹۷۸، به نقل از قمرانی و طباطبایی، ۱۳۸۵). ارتباط، یکی از قدیمی ترین و در عین حال، عالی ترین دستاورد بشر بوده است (بولتون، ۱۹۹۶، ترجمه: سهرابی، ۱۳۹۱). جهانی را که امروزه ما در آن زندگی می کنیم، جهان ارتباطات نام داده اند (فرهنگی، ۱۳۹۱). ارتباط می تواند دست مایه ی شادی یا منبع بزرگ رنج و تألم باشد، ارتباط، به زن و شوهر این امکان را می دهد که با یکدیگر به بحث و تبادل نظر بپردازند و مشکلاتشان را حل کنند. زوج هایی که نتوانند بیکدیگر ارتباط برقرار کنند در یک وضعیت نامشخص قرار می گیرند (یانگ و لانگ، ۱۹۹۸، به نقل از عطاری، حسین پور، راهنورد، ۱۳۸۸). افراد مختلف در بر خورد با محیط روش های متفاوتی دارند، ممکن است یک محیط به نظر کسی پر تنش و مضطرب کننده باشد ولی از منظر شخص دیگر هیجان انگیز و سراسر چالش باشد. دلزدگی زوج ها به سازگاری آنها با باورهایشان بستگی دارد (ادیب راد، ادیب راد، ۱۳۸۴). عواملی وجود دارند که می توانند اثر بخشی یک ارتباط را تضعیف کرده و موجب عدم درک درست پیام فرستنده شده یا به عبارتی رمزگشایی صحیح آن شوند که به عنوان نمونه می توان به باورهای غلط، پیش داوری ها و نگرش های منفی اشاره نمود (خلعتبری، شیرودی، مهدیون، ۱۳۸۸). به اعتقاد ایلس (۲۰۰۱) هیچ رویدادی ذاتاً نمی تواند در انسان ایجاد آشفته گی روانی کند، زیرا تمام محرکها و رویدادها در ذهن معنا و تفسیر می شوند و بر این اساس، سازش نیافتگیها و مشکلات هیجانی در مواقع ناشی از نحوه تعبیر، تفسیر و پردازش اطلاعات حاصل از محرکها و رویدادهایی هستند که افکار و باورهای ناکار آمد در زیربنای آن ها قرار دارند (به نقل از شایسته، صاحبی، علیپور، ۱۳۸۵). منظور از باورهای غیرمنطقی ارتباطی نگرش و تفکر غیرمنطقی افراد درباره ی ارتباط بر قرار کردن و ارتباط داشتن با دیگران است. ایدلسون واپستین^۲ (۱۹۸۲) باورهای غیرمنطقی ارتباطی را شامل پنج مؤلفه باور به تخریب کنندگی مخالفت^۳ باور به عدم تغییرپذیری همسر^۴، توقع ذهن خوانی^۵، کمال کمال گرایی جنسی^۶ و باور درباره تفاوت های جنسیتی^۷ می دانند.

1. Nelson

2. Eidelson & Epstein

3. disagreement is destructive

4. partner cannot change

5. mind reading is expected

6. sexual perfectionism

7. the sexes are different

باور به تخریب کنندگی مخالفت : به معنی نپذیرفتن، ناراحتی و تفسیر منفی اختلاف نظر هاست. باور به عدم تغییر پذیری همسر : اعتقاد به نداشتن توانایی همسر در تغییر رفتارها و تکرار شدن آن رفتارها در آینده است. توقع ذهن خوانی : انتظار اینکه بدون نیاز به گفتن و اظهار کردن، فرد باید احساسات، افکار و نیازهای همسر خود را بداند. کمال گرایی جنسی : انتظار از همسر در ایجاد رابطه جنسی تام و تمام در همه ی موقعیت ها بدون توجه به وضعیت او. باور درباره تفاوت های جنسیتی : نداشتن درک صحیح از تفاوت های شناختی و فیزیولوژیکی زن و مرد به صورت انتظار یکسان داشتن، یا تفاوت های مادرزادی را علت اختلاف دانستن می باشد. (حیدری، مظاهری، ادیب راد، ۱۳۸۱)

دبور^۱ و رومانس^۲ (۱۹۹۶) بر اساس یافته های خود چنین ادعا می کنند که اتکاء زیاد به باورهای غیر عقلانی مختص رابطه در کسانی پیدا می شود که در ازدواج خود نسبتاً ناخوشنود هستند. بالور^۳ (۲۰۰۱) به منظور بررسی دلزدگی زناشویی با باورهای غیر منطقی در ۱۹۲ پرستار انجام گرفت نتایج نشان داد که هم تفکرات دلزدگی و هم رفتارهای دلزدگی به طرز مثبتی با تفکرات و باورهای غیر منطقی همبسته بود. آوربک^۴، کمپ^۵ و اینگلز^۶ (۲۰۰۷) در پژوهشی بیان کردند؛ بین مؤلفه های عشق (صمیمت، هوس و تعهد) با تداوم رابطه عاشقانه رابطه مثبت وجود دارد. حافظی، فیروزآبادی، حق شناس (۱۳۸۴) به بررسی رابطه بین سبک های عشق ورزی و رضایتمندی زناشویی پرداختند که نتایج بدست آمده نشان داد که سبک های عشق ورزی با رضایتمندی زناشویی همبستگی دارد. شایسته، صاجی، علیپور (۱۳۸۵) در پژوهشی به بررسی رابطه رضایت مندی زناشویی با باورهای ارتباطی و انتظارات غیر منطقی زوجین پرداختند که نتایج بدست آمده نشان داد که رضایتمندی زناشویی و متغیرهای شناختی با یکدیگر همبستگی دارند. اسماعیل پور، خواجه. مهدوی (۱۳۹۲) در پژوهشی نقش باورهای ارتباطی و مهارتهای ارتباطی در پیش بینی رضایت زناشویی را بررسی کردند نتایج بدست آمده نشان داد که مهارتهای ارتباطی مدت ازدواج و برخی از باورهای ارتباطی می توانند به طور قابل ملاحظه ای رضایت زناشویی زوج ها را پیش بینی کند.

لذا با توجه به اهمیت باورهای ارتباطی و نوع ارتباط و عشق و علاقه بین زوجین و همچنین کاهش دلزدگی زناشویی در تداوم پیوند زناشویی و در نتیجه پیوند و استحکام خانواده و جامعه این پژوهش بر آن شده تا بررسی کند " باورهای غیرمنطقی ارتباطی و مؤلفه های عشق می تواند بر دلزدگی زناشویی نقش پیش بینی کنندگی داشته باشد؟" و همچنین مشخص کند که " متغیرهای زمینه ای (سن، مدت ازدواج، تحصیلات و تعداد فرزندان) با دلزدگی زناشویی رابطه دارند؟"

روش

جامعه آماری این پژوهش شامل زنانی بود که ۲ تا ۲۰ سال از زندگی مشترک آنها گذشته و در نیمسال اول سال ۱۳۹۲ به دلیل دلزدگی زناشویی به مراکز مشاوره شیراز رجوع کرده اند، اما متقاضی طلاق نیستند و بر اساس آمار کسب شده از ۴ مرکز مشاوره همکار در این پژوهش، تعداد آنان ۱۵۰۰ نفر برآورد شده است. روش نمونه گیری در این تحقیق به صورت تصادفی انجام شد، به این صورت که از افراد مراجعه کننده به مراکز مشاوره که از زندگی زناشویی آنها حداقل ۲ و حداکثر ۲۰ سال می گذشت، بر اساس جدول مورگان ۲۰۳ نفر بعنوان نمونه انتخاب شدند. ابزار پژوهش عبارت بود از:

1. Debord
2. Romans
3. Balver
4. Overbeak
5. Kemp
6. Engels

پرسشنامه دزدگی زناشویی : مقیاس دزدگی زناشویی یک ابزار خود سنجی است که توسط پاینز (۱۹۹۶) با هدف اندازه گیری درجه دزدگی زناشویی در بین زوجین ساخته شد، این پرسشنامه شامل ۲۱ ماده است که ۱۷ ماده آن شامل عبارت های منفی مانند خستگی، ناراحتی و بی ارزشی بودند و ۴ ماده آن شامل عبارات مثبت مانند خوشحال بودن و پرانرژی بودن است. در تفسیر نمره ها درجه بیش از ۵ نشانگر لزوم کمک فوری، درجه ۵ نشان دهنده وجود بحران، درجه ۴ نمایانگر حالت دزدگی، درجه ۳ نشان دهنده خطر دزدگی و درجه ۲ و کمتر از آن نیز نشان دهنده ی رابطه خوب است (پاینز، ۱۹۹۶، ترجمه: شاداب، ۱۳۸۱) ارزیابی ضریب اعتبار مقیاس دزدگی زناشویی نشان داد که این مقیاس دارای یک همسانی درونی بین متغیرها در دامنه ۰/۸۴ و ۰/۹۰ است و روایی به وسیله همبستگی های منفی با ویژگی های ارتباطی مثبت به تایید رسیده است مانند: نظر مثبت در مورد ارتباط، کیفیت مکالمه، احساس امنیت، خود شکوفایی، احساس هدفمندی، کشش و جاذبه عاطفی نسبت به همسر و کیفیت رابطه جنسی آنها. نسخه های ترجمه شده CBM به طور موفقیت آمیزی در مطالعات بین فرهنگی در نروژ، مجارستان، مکزیک، اسپانیا، پرتغال، فنلاند و اسرائیل استفاده شده است (پانیز و نانز، ۲۰۰۳). ضریب پایایی به روش ذکر شده برای پرسشنامه ی دزدگی زناشویی ۰/۹۴ به دست آمد که نشانگر پایایی بالای آن است.

پرسشنامه عشق استرنبرگ: این پرسشنامه توسط رابرت استنبرگ در سال (۱۹۸۶) تهیه شده است، و دارای ۴۵ سؤال است که ۳ جزء صمیمیت، هیجان (لذت) و تعهد را می سنجد. ۱۵ سؤال اول مربوط به صمیمیت، ۱۵ سؤال دوم مربوط به جزء لذت و ۱۵ سؤال سوم مربوط به جزء تعهد است. استرنبرگ برای بدست آوردن روایی آزمون آن را به تعدادی از آزمودنی ها داد و از آنها خواست تا به ۴۵ سؤال که مشخصاً به یکی از ابعاد آزمون عشق مربوط می شود پاسخ دهند، سپس همبستگی پاسخ به این را با تحلیل همبستگی متقابل محاسبه کرد، نتایج نشان داد که این همبستگی در درجه بندی مبتنی بر خصیصه ای در خرده مقیاس های صمیمیت و تعهد ۷۳٪، تعهد و لذت ۷۳٪ و لذت و صمیمیت ۷۱٪ و در درجه بندی مبتنی بر مهم بودن در خرده مقیاس های صمیمیت و تعهد ۷۳٪، تعهد و لذت ۶۸٪ و هیجان و تعهد ۴۶٪ به دست آمده و همبستگی در این دو درجه بندی بین ۳۶٪ تا ۶۰٪ بود. استرنبرگ ضریب پایایی برای کل آزمون ۹۰٪ عنوان کرده است (استرنبرگ، ۱۹۹۷، به نقل از فرح بخش و شفیع آبادی، ۱۳۸۵). قمرانی و طباطبایی (۱۳۸۵) پایایی این پرسشنامه را با استفاده از روش آلفای کرونباخ ۹۲٪ بدست آوردند و همچنین روایی این پرسشنامه با استفاده از محاسبه همبستگی مؤلفه ها با نمره کل برای سه مؤلفه ی صمیمیت، لذت و تعهد به ترتیب ۶۶٪، ۹۲٪ و ۷۷٪ بدست آورده اند

پرسشنامه باورهای ارتباطی : مقیاس باورهای ارتباطی ۶۰ سؤالی، اولین بار توسط اپستین و ایدلسون (۱۹۸۲) ساخته شد، بعد از پاره ای تغییرات، سازندگان این مقیاس با حذف پاره ای از سؤالات، نسخه ۴۰ سؤالی آن را در سال ۱۹۹۰، تدوین کردند. نسخه فارسی این پرسشنامه را مظاهری و پوراعتقاد (۱۳۸۰) با روش ترجمه و ترجمه مجدد تهیه کردند، (به نقل از حیدری، مظاهری و پوراعتقاد، ۱۳۸۴) که در این پژوهش هر سؤال در مقیاس ۶ درجه لیکرت (۰) کاملاً غلط است، (۱) غلط است، (۲) احتمالاً غلط است یا اینکه بیشتر غلط است تا درست، (۳) احتمالاً درست است یا اینکه بیشتر است تا غلط، (۴) درست است، (۵) کاملاً درست است، نمره گذاری می شود، که با جمع زدن امتیازات مربوط به عبارات خرده مقیاس، نمره خرده مقیاس مربوطه محاسبه و با جمع کردن نمره ۵ خرده مقیاس نمره کل باورهای ارتباطی سنجیده می شود، از آنجایی که نقطه برش تست ۲+۱۶ بوده اگر نمره فرد بین ۱۴ و ۱۸ باشد فرد زمینه بروز آن باور را دارد اما آن باور را ندارد، هر چه نمره فرد کمتر باشد بهتر است و بالعکس. این پرسشنامه به منظور اندازه گیری باورهای غیر منطقی درباره روابط زناشویی ساخته شد. که در همین زمینه ۵ باور ارتباطی ناکارآمد (۳ مفروضه و ۲ استاندارد) را می سنجد؛ عدم توافق برای یک رابطه تخریب گر است (مفروضه) که به معنی عدم پذیرش، ناراحتی و تفسیر منفی اختلاف نظرها است، توقع ذهن خوانی (استاندارد) انتظار اینکه همسران باید بدون نیاز به گفتن و اظهار کردن، احساسات و نیازهای یکدیگر را بدانند، کمال گرایی جنسی (استاندارد) به معنای انتظار از همسر در ایجاد رابطه جنسی

تمام در همه شرایط بدون توجه به شرایط وی است، باور در مورد تفاوت های جنسیتی (مفروضه) به معنای درک صحیحی از تفاوت های شناختی و فیزیولوژیکی زن و مرد نداشتن و تفاوت های مادرزادی را علت اختلاف دانستن است، باور به عدم تغییر پذیری همسر (مفروضه). نمره کلی بالاتر در این مقیاس نشان دهنده باورهای ناکارآمد بیشتر است.

یافته ها

جدول ۱ : شاخص های آماری نمره های آزمودنی ها در متغیرهای باورهای غیرمنطقی ارتباطی، مؤلفه های عشق و دلزدگی

زناشویی

Max	Min	SD	$\bar{x}$	متغیر
۴۰	۲	۶/۸۰	۱۹/۳۰	باور به تخریب کنندگی مخالفت
۴۰	۶	۶/۳۳	۲۲/۸۸	توقع ذهن خوانی
۲۵	۰	۵/۰۱	۱۳/۲۲	کمال گرایی جنسی
۲۹	۷	۴/۵۰	۱۸/۱۹	تفاوت های جنسیتی
۳۳	۱	۵/۵۹	۱۵/۰۵	باور به تغییر ناپذیری همسر
۱۳۵	۲۴	۲۴/۵۴	۱۰۷/۲۱	صمیمیت
۱۳۵	۱۹	۲۴/۹۵	۹۷/۷۹	لذت
۱۳۵	۳۵	۲۲/۵۸	۱۱۴/۲۸	تعهد
۱۴۶	۲۱	۲۱/۱۱	۵۶/۸۸	دلزدگی زناشویی

جدول ۲ : ماتریس همبستگی متغیرهای پژوهش

متغیرها	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹
۱-صمیمیت	۱								
۲-شور	۰/۸۷**	۱							
۳-تعهد	۰/۸۶**	۰/۸۶**	۱						
۴-تخریب کنندگی مخالفت	-۰/۶۱**	-۰/۵۵**	-۰/۵۵**	۱					
۵-توقع ذهن خوانی	-۰/۴۸**	-۰/۴۳**	-۰/۴۱**	۰/۵۷**	۱				
۶-کمال گرایی جنسی	-۰/۰۶	-۰/۱۵*	-۰/۱۹**	۰/۲۷**	۰/۲۱**	۱			
۷-تفاوت های جنسیتی	-۰/۱۰	۰/۰۳	-۰/۱۲	۰/۲۴**	۰/۲۱**	۰/۲۳**	۱		
۸-تغییر ناپذیری همسر	-۰/۶۰**	-۰/۵۴**	-۰/۶۲**	۰/۵۳**	۰/۴۵**	۰/۲۲**	۰/۲۰**	۱	
۹-دلزدگی زناشویی	-۰/۶۶**	-۰/۵۱**	-۰/۵۳**	۰/۴۴**	۰/۴۰**	-۰/۰۲	-۰/۰۱	۰/۴۰**	۱

** P < 0/01 * P < 0/05

همان طور که در جدول ۲ مشاهده می شود از بین باورهای غیر منطقی ارتباطی، تخریب کنندگی مخالفت، توقع ذهن خوانی و اعتقاد به تغییر ناپذیری همسر، رابطه مثبت و معنی داری با دلزدگی زناشویی دارند. به عبارت دیگر افزایش در باورهای ذکر شده

با افزایش در میزان دلزدگی زناشویی زنان همراه است. سایر باورهای غیر منطقی ارتباطی، رابطه‌ی معنی‌داری با دلزدگی زناشویی ندارند. ابعاد صمیمیت، شور و تعهد رابطه‌ی منفی و معنی‌داری با دلزدگی زناشویی دارند. به عبارت دیگر افزایش در مؤلفه‌های عشق با کاهش در میزان دلزدگی زناشویی همراه است.

جدول ۳: رگرسیون با ورود همزمان برای پیش‌بینی دلزدگی زناشویی از روی باورهای غیر منطقی ارتباطی

P	T	R ²	R	β	B	متغیرهای پیش‌بین
۰/۰۰۱	۴/۲۰				۳۳/۹۴	عرض از مبدا
۰/۰۲	۲/۴۶			۰/۲۵	۰/۷۵	باور به تخریب‌کنندگی مخالفت
۰/۰۶	۱/۸۸	۰/۲۴	۰/۴۹	۰/۱۸	۰/۵۹	توقع ذهن خوانی
۰/۱۰	-۱/۶۶			-۰/۱۳	-۰/۵۴	کمال‌گرایی جنسی
۰/۱۷	-۱/۳۹			-۰/۱۱	-۰/۵۵	تفاوت‌های جنسیتی
۰/۰۲	۲/۴۲			۰/۲۳	۰/۸۴	باور به تغییر ناپذیری همسر

B = ضریب غیر استاندارد، β = ضریب استاندارد، R = مقدار آر مدل، R² = درصد واریانس تبیین شده، T = مقدار تی و P = سطح معناداری.

همان‌طور که در جدول ۳ مشاهده می‌شود از بین باورهای غیر منطقی ارتباطی، باور به تخریب‌کنندگی مخالفت و باور به تغییر ناپذیری همسر، پیش‌بین‌های مثبت و معنی‌داری برای دلزدگی زناشویی زنان هستند. به عبارت دیگر افزایش در باورهای ذکر شده، با افزایش در دلزدگی زناشویی زنان همراه است. سایر ابعاد باورهای غیر منطقی ارتباطی، پیش‌بین معنی‌داری برای دلزدگی زناشویی زنان نبودند. باورهای غیر منطقی ارتباطی در مجموع ۲۴ درصد از واریانس دلزدگی زناشویی زنان را تبیین می‌کردند.

جدول ۴: رگرسیون با ورود همزمان برای پیش‌بینی دلزدگی زناشویی از روی مؤلفه‌های عشق

P	T	R ²	R	β	B	متغیرهای پیش‌بین
۰/۰۰۰۱	۱۶/۸۹				۱۰۶/۷۰	عرض از مبدا
۰/۰۰۰۱	-۵/۶۲	۰/۴۳	۰/۶۵	-۰/۸۷	-۰/۶۷	صمیمیت
۰/۵۲	۰/۶۵			۰/۱۰	۰/۰۸	شور
۰/۳۱	۱/۰۱			۰/۱۵	۰/۱۲	تعهد

همان‌طور که در جدول ۴ مشاهده می‌شود از بین مؤلفه‌های عشق، تنها بعد صمیمیت، پیش‌بین منفی و معنی‌داری برای دلزدگی زناشویی زنان است. به عبارت دیگر افزایش در میزان صمیمیت، با کاهش در دلزدگی زناشویی زنان همراه است. سایر مؤلفه‌های عشق، پیش‌بین معنی‌داری برای دلزدگی زناشویی زنان نبودند. مؤلفه‌های عشق در مجموع ۴۳ درصد از واریانس دلزدگی زناشویی زنان را تبیین می‌کردند.

جدول ۵: ضریب همبستگی پیرسون برای بررسی رابطه‌ی متغیرهای زمینه‌ای با دلزدگی زناشویی زنان

ابعاد	R	N	P
سن	۰/۱۳	۱۶۸	۰/۰۹
میزان تحصیلات	-۰/۱۷	۱۶۸	۰/۰۳
مدت ازدواج	۰/۲۰	۱۷۱	۰/۰۱
تعداد فرزندان	۰/۱۷	۱۷۰	۰/۰۳

R = ضریب همبستگی پیرسون، N = تعداد پاسخگویان و P = سطح معنی‌داری

همان طور که در جدول ۵ مشاهده می‌شود از بین متغیرهای زمینه‌ای، میزان تحصیلات، مدت ازدواج و تعداد فرزندان با دلزدگی زناشویی زنان، رابطه‌ی معنی‌داری دارد. میزان تحصیلات رابطه‌ی منفی و مدت ازدواج و تعداد فرزندان رابطه‌ی مثبتی با دلزدگی زناشویی زنان داشت. به عبارت دیگر افزایش در میزان تحصیلات با کاهش دلزدگی و افزایش در متغیرهای مدت ازدواج و تعداد فرزندان، با افزایش در دلزدگی زناشویی زنان همراه بود. سن پاسخگویان رابطه‌ی معنی‌داری با دلزدگی زناشویی آنان نداشت.

جدول ۶: ضریب همبستگی پیرسون برای بررسی رابطه‌ی متغیرهای زمینه‌ای با باورهای غیر منطقی ارتباطی

متغیرها	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹
۱- سن									
۲- میزان تحصیلات	-۰/۱۷*								
۳- مدت ازدواج	۰/۷۹**	-۰/۳۰**							
۴- تعداد فرزندان	۰/۶۶**	-۰/۴۰**	۰/۷۷**						
۵- تخریب‌کنندگی مخالفت	۰/۰۴	-۰/۱۸**	۰/۱۶*	۰/۱۵*					
۶- توقع ذهن خوانی	-۰/۰۶	-۰/۲۴**	۰/۱۱	۰/۱۱	۰/۵۷**				
۷- کمال‌گرایی جنسی	۰/۰۱	-۰/۱۱	۰/۰۹	۰/۰۷	۰/۲۷**	۰/۲۱**			
۸- تفاوت‌های جنسیتی	-۰/۰۶	-۰/۰۷	۰/۰۴	-۰/۰۳	۰/۲۴**	۰/۲۱**	۰/۲۳**		
۹- تغییر ناپذیری همسر	۰/۱۰	-۰/۱۸**	۰/۱۷*	۰/۱۷*	۰/۵۳**	۰/۴۵**	۰/۲۲**	۰/۲۰**	1

** P < 0/01 * P < 0/05

همان طور که در جدول ۶ مشاهده می‌شود:

- الف: سن پاسخگویان با هیچیک از باورهای غیر منطقی ارتباطی رابطه‌ی معنی‌داری ندارد.
- ب: میزان تحصیلات پاسخگویان با توقع ذهن خوانی و تغییرناپذیری همسر رابطه‌ی منفی معنی‌داری دارد.
- ج: مدت زمان ازدواج با تخریب‌کنندگی مخالفت و تغییرناپذیری همسر رابطه‌ی مثبت و معنی‌داری دارد.
- د: تعداد فرزندان با تخریب‌کنندگی مخالفت و تغییرناپذیری همسر رابطه‌ی مثبت و معنی‌داری دارد.
- به عبارت دیگر افزایش در میزان تحصیلات با کاهش در توقع ذهن خوانی و تغییر ناپذیری همسر همراه است. از طرفی افزایش در مدت زمان ازدواج و تعداد فرزندان با افزایش در باور به تخریب‌کنندگی مخالفت و تغییرناپذیری همسر همراه است.

جدول ۷: ضریب همبستگی پیرسون برای بررسی رابطه‌ی متغیرهای زمینه‌ای با مؤلفه‌های عشق در زنان

متغیرها	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷
۱- سن	۱						
۲- میزان تحصیلات	-.۰/۱۷*	۱					
۳- مدت ازدواج	.۰/۷۹**	-.۰/۳۰**	۱				
۴- تعداد فرزندان	.۰/۶۶**	-.۰/۴۰**	.۰/۷۷**	۱			
۵- صمیمیت	-.۰/۰۶	.۰/۱۰	-.۰/۱۴*	-.۰/۱۵*	۱		
۶- شور	-.۰/۱۷*	.۰/۰۵	-.۰/۲۴**	-.۰/۲۴**	.۰/۸۷**	۱	
۷- تعهد	-.۰/۱۱	.۰/۰۸	-.۰/۱۹**	-.۰/۱۸*	.۰/۸۶**	.۰/۸۶**	۱

همان طور که در جدول ۷ مشاهده می شود:

الف: سن پاسخگویان با بعد شور رابطه‌ی منفی معنی‌داری دارد.

ب: میزان تحصیلات پاسخگویان با هیچیک از مؤلفه‌های عشق رابطه‌ی معنی‌داری ندارد.

ج: مدت زمان ازدواج با هر سه مؤلفه‌ی عشق رابطه‌ی منفی معنی‌داری دارد.

د: تعداد فرزندان با هر سه مؤلفه‌ی عشق رابطه‌ی منفی معنی‌داری دارد.

به عبارت دیگر افزایش در سن پاسخگویان با کاهش در بعد شور همراه است. افزایش در مدت زمان ازدواج و تعداد فرزندان با کاهش در هر سه مؤلفه‌ی عشق همراه است.

بحث و نتیجه گیری

نتایج یافته‌های این پژوهش نشان می دهد باورهای غیرمنطقی ارتباطی، دلزدگی زناشویی زنان را به طور مثبت پیش بینی می کند به این معنی که افزایش در باورهای غیرمنطقی ارتباطی باعث افزایش در دلزدگی زناشویی زنان میشود. نتیجه‌ی یافته‌ی این پژوهش با پژوهش‌های (ادیب راد، ادیب راد، ۱۳۸۴)، (بختیارپور، عامری، ۱۳۸۸)، (جکسون، والدرسون، مور، ۱۹۸۰)، (سالیوان و سوئیل، ۱۹۹۵)، (بالور، ۲۰۰۱) که نشان دادند باورهای غیر منطقی ارتباطی نقش مهمی بر دلزدگی زناشویی دارد همسو است. بنابراین می توان گفت ارتباط زناشویی یکی از صمیمی ترین و خصوصی ترین انواع ارتباط انسانی و از نیازهای فطری بشر است و داشتن ارتباط سالم و باورهای منطقی خود یکی از مسائلی است که باعث می شود افراد از زندگی زناشویی خود احساس رضایت کنند ارتباط زناشویی از مهمترین ارتباطات بشری است در این ارتباط افراد با فرهنگ ها و افکار و باورهای متفاوت کنار یکدیگر قرار می گیرند که اگر این باورها غیرمنطقی باشد ارتباط برقرار کردن با شریک زندگی بسیار سخت می شود.

همچنین از دیگر یافته‌های این پژوهش این است که مؤلفه‌های عشق، دلزدگی زناشویی را به طور منفی پیش بینی می کند، به این معنی که افزایش در مؤلفه‌های عشق و سبک‌های آن باعث کاهش بروز دلزدگی زناشویی زنان میشود. نتیجه‌ی یافته‌ی این پژوهش با پژوهش‌های (حافظی، فیروز آبادی، حق شناس، ۱۳۸۴)، (قمرانی، طباطبایی، ۱۳۸۵)، (عیسی نژاد، شمعی، احمدی، ۱۳۸۷)، (محمودی، حافظ الکتب، ۱۳۸۹)، (حافظی، جامعی نژاد، ۱۳۸۸)، (آوریک، کمپ، اینگلز، ۲۰۰۷) که نشان دادند مؤلفه‌های عشق نقش مهمی بر رضایتمندی زناشویی دارد همسو است. بنابراین با توجه به اینکه ارتباط منطقی در روابط زناشویی از اهمیت بسیاری برخوردار است، عشق و ابعاد آن (صمیمیت، لذت، تعهد) نیز در روابط زناشویی افراد بسیار مورد توجه است، عشق و محبت عامل پیوند دهنده

زن و شوهر و موجب حفظ و ثبات روابط آنهاست و تنها در صورت ترکیب هر سه مؤلفه (صمیمیت، تعهد و لذت) و وجود هر سه ی آنها در زندگی است که زندگی مشترک رضایت بخش می شود از آن گذشته عشق و محبت از کیفیتی برخوردار است که می تواند بسیاری از تنش های میان زوج ها را محو کند، با این حال عدم وجود یکی از ابعاد عشق می تواند زندگی زناشویی را دچار اختلال کند. همچنین دیگر نتایج یافته های این پژوهش نشان می دهد که بین متغیر زمینه ای مدت ازدواج و تعداد فرزندان رابطه مثبت معنی داری با دلزدگی زناشویی وجود دارد و متغیر زمینه ای تحصیلات رابطه منفی و متغیر زمینه ای سن رابطه ای با دلزدگی زناشویی نداشت. نتایج یافته های این پژوهش با پژوهش زیر همسو است : (فرح بخش، علینقیان، ۱۳۸۲) که نشان دادند میزان رضایت از زندگی زناشویی در زوج هایی که تازه عقد کرده اند بالا و در زوج هایی که دارای فرزند هستند و یا فرزندانشان در مرحله ی بلوغ هستند کاهش می یابد.

همچنین نتایج با توجه به ضریب همبستگی پیرسون نشان داد که بین متغیر زمینه ای مدت ازدواج و تعداد فرزندان با باورهای غیرمنطقی زناشویی رابطه مثبت و معنی دار و متغیر زمینه ای تحصیلات رابطه منفی با باورهای غیرمنطقی دارد و با متغیر زمینه ای سن ارتباطی یافت نشد.

دیگر نتایج بدست آمده نشان داد که رابطه منفی و معنی داری بین مؤلفه های عشق و متغیر زمینه ای سن، مدت ازدواج و تعداد فرزندان وجود دارد اما در مورد متغیر زمینه ای میزان تحصیلات رابطه تأیید نشده است.

ازدواج مهمترین رابطه انسانی است، ازدواج بر پایه شکل گیری و توسعه رابطه بین دو فرد (زوجین) استوار است و این روابط به شدت تحت تأثیر تفکرات و باورهای ارتباطی هر یک از زوجین قرار دارد. باورهای افراد در اوایل ازدواج و زندگی مشترک بسیار شیرین است و غالب زوجین گمان می کنند که با ازدواج به تمام آرزوهایشان می رسند اما با مرور زمان و هنگامی که عطش اولیه فروکش کرد تفاوت ها آشکار می شوند و افراد با باورهای غیرمنطقی خود فکر می کنند که در ازدواج خود شکست خورده اند زیرا نیازهایشان برآورده نشده و به قول خودشان این زندگی، آن زندگی نیست که تصور داشته اند.

در این میان از بین باورهای غیرمنطقی ارتباطی، باور به تخریب کنندگی مخالفت و باور به تغییرناپذیری همسر، پیش بینی های منفی و معنی داری برای بعد صمیمیت و لذت و تعهد هستند. به عبارت دیگر افزایش در باور به تخریب کنندگی مخالفت و تغییرناپذیری همسر با کاهش در میزان صمیمیت و لذت و تعهد همراه است. همچنین افزایش در کمال گرایی جنسی با افزایش در میزان صمیمیت و افزایش در باور به تفاوت های جنسی با افزایش در میزان لذت همراه است.

در آخر می توان گفت با توجه به آنچه بیان شد در شروع رابطه زناشویی عشق و افکار افراد در رابطه با یکدیگر و زندگی زناشویی بسیار اهمیت دارد، و در این میان اگر باور به تخریب کنندگی مخالفت همسر وجود داشته باشد یعنی اگر زوجین تصور کنند که هرگاه همسرشان با نظرات آنها مخالفت کرد و یا نظری متفاوت با نظرشان مطرح کرد باید نظرش تخریب شود و باور داشتند که حتما باید نظر آنها غالب باشد و یا این باور که رابطه زناشویی موفق رابطه ایست که در آن کسی با نظراتشان مخالفت نکند باعث کمرنگ شدن بعد تعهد و صمیمیت و لذت و در نهایت عشق در زندگی زناشویی می شوند. و همچنین دیگر باور مؤثر در این زمینه باور به تغییرناپذیری همسر است، زیرا در رابطه زناشویی سالم زن و شوهر بر یکدیگر تأثیر می گذارند و از یکدیگر تأثیر می پذیرند، اما اگر این باور وجود داشته باشد که همسر به هیچ عنوان تغییر نمی کند یعنی باور به تغییر در ارتباط مؤثر از بین رفته است که این باور خود نیز باعث کمرنگ شدن مؤلفه های عشق و در نتیجه عشق میان زوجین می شود، همچنین در این زمینه باور به تفاوت های جنسی یعنی شناخت ویژگی های شخصیتی متفاوت زن و مرد باعث افزایش بعد لذت در میان زوجین می شود، زیرا زوجین باید از ویژگی های متفاوت شخصیتی یکدیگر آگاه باشند تا بتوانند از رابطه با یکدیگر لذت ببرند و همچنین باور به کمال گرایی جنسی باعث افزایش بعد صمیمیت در میان زوجین می شود، باور به کمال گرایی جنسی به این دلیل که باعث می شود تا زوجین برای لذت بردن از رابطه با یکدیگر نهایت تلاششان را بنمایند باعث افزایش صمیمیت در میان آنها می شود.

منابع

- ادیب راد، نسترن، ادیب راد، مجتبی (۱۳۸۴). بررسی رابطه باورهای ارتباطی با دلزدگی زناشویی و مقایسه آن در زنان متقاضی طلاق و زنان خواهان ادامه زندگی مشترک، تازه ها و پژوهش های مشاوره، جلد ۴، شماره ۱۳، صص ۹۹ تا ۱۰۷.
- ادیب راد، نسترن؛ مهدوی، اسماعیل؛ ادیب راد، مجتبی؛ دهشیری، غلامرضا (۱۳۸۴). مقایسه باورهای ارتباطی زنان مراجعه کننده به مراکز قضایی و زنان مایل به ادامه زندگی مشترک شهر تهران. فصلنامه خانواده پژوهی، سال اول، شماره ۲، صص ۱۳۱ تا ۱۳۸.
- استرنبرگ، رابرت جی (۱۳۸۴). مقیاس عشق مثلثی استرنبرگ. ترجمه: حمزه گنجی. تهران: مرکز نشر روان سنجی. سال تألیف اثر به زبان اصلی (۱۹۸۶).
- اسماعیل پور، خلیل؛ خواجه، وجیهه؛ مهدوی، نفیسه (۱۳۹۲). پیش بینی رضایت زناشویی همسران بر اساس باورهای ارتباطی و مهارت های ارتباطی. فصلنامه خانواده پژوهی، سال نهم، شماره ۳۳، صص ۲۹ تا ۴۴.
- بختیار پور، سعید؛ عامری، زینب (۱۳۸۸). رابطه بین وابستگی خاص نسبت به همسر و باورهای غیر منطقی با دلزدگی زناشویی در دبیران متأهل اهواز. فصلنامه یافته های نو در روان شناسی، دوره ۴، شماره ۱۰، صص ۵۳ تا ۷۰.
- بک، آرون. (۱۳۸۹). عشق هرگز کافی نیست. ترجمه: مهدی قراچه داغی. تهران: ذهن آویز. سال تألیف اثر به زبان اصلی (۱۹۲۱).
- بولتون، ر. (۱۳۹۱). روان شناسی روابط انسانی. ترجمه: حمیدرضا سهرابی. تهران: انتشارات رشد. سال تألیف اثر به زبان اصلی (۱۹۹۶).
- پاینز، آیلا مالاچ (۱۳۸۱). چه کنیم تا عشق رویایی به دلزدگی نینجامد. ترجمه: فاطمه شاداب. تهران: انتشارات ققنوس، سال تألیف اثر به زبان اصلی (۱۹۹۶).
- حافظی، فریبا؛ جامعی نژاد، فرح ناز (۱۳۸۸). رابطه بین عشق، عاطفه مثبت، عاطفه منفی و سبک های دلبستگی با رضایت زناشویی در کارکنان شرکت ملی حفاری خوزستان. یافته های نو در روان شناسی، دوره ۴، شماره ۱۰، صص ۴۱ تا ۵۲.
- حافظی، طرقله؛ فیروزآبادی، حق شناس (۱۳۸۴). بررسی رابطه بین سبک های عشق ورزی و رضایتمندی زناشویی. پایان نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه شیراز.
- حیدری، محمود؛ مظاهری، محمد علی؛ ادیب راد، نسترن (۱۳۸۱). مطالعه مقدماتی نقش آموزش مهارت های شناختی زندگی زناشویی در تغییر باورهای دانشجویان. مجله روانشناسی، سال ششم، شماره ۲۴، صص ۳۲۴ تا ۳۳۵.
- خلعتبری، جواد؛ قربان شیرودی، شهره؛ مهدیون، زهرا (۱۳۸۸). تأثیر آموزش برنامه ی آمادگی ازدواج بر باورهای ارتباطی زوجین. فصلنامه روانشناسی تربیتی، سال اول، شماره ۱، صص ۳۲ تا ۴۵.
- رضازاده، م. (۱۳۸۱). مهارت های ارتباطی و همسازی زناشویی. پایان نامه دکتری. دانشگاه تربیت مدرس.

- شایسته، گلناز؛ صاحبی، علی؛ علیپور، احمد (۱۳۸۵). بررسی رابطه رضایت زناشویی با باورهای ارتباطی و انتظارات غیر منطقی زوجین. *فصلنامه خانواده پژوهی، سال دوم، شماره ۷، صص ۲۲۴ تا ۲۳۸*.
- شعبان زاده، افسانه؛ خواجه پور، پانته آ (۱۳۸۶). رابطه بین میزان عشق و رضایت زناشویی در زنان و مردان متأهل شهر تهران. پایان نامه کارشناسی. دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی.
- شولتز، د؛ شولتز، س (۱۳۸۵). *نظریه های شخصیت*. ترجمه: یحیی سید محمدی. تهران: نشر ویرایش. تألیف اثر به زبان اصلی (۲۰۰۵).
- عطاری، یوسفعلی؛ حسین پور، محمد؛ راهنورد، سیما (۱۳۸۸). اثر بخشی آموزش مهارتهای ارتباطی به شیوه ی برنامه ارتباطی زوجین بر کاهش دلزدگی زناشویی در زوجین. *فصلنامه اندیشه و رفتار، دوره چهارم، شماره ۱۴، صص ۲۵ تا ۳۴*.
- عیسی نژاد، امید؛ شمعی، فاطمه؛ احمدی، سید احمد (۱۳۸۷). بررسی تاثیر انواع عشق بر شادمانی زناشویی. *چکیده مقالات سومین کنگره ملی آسیب شناسی خانواده*. دانشگاه شهید بهشتی تهران.
- فرح بخش، کیومرث؛ شفیق آبادی، عبدالله (۱۳۸۵). ابعاد عشق ورزی بر اساس نظریه سه بعدی عشق در چهار گروه زوج های در مرحله نامزدی، عقد، ازدواج، و دارای فرزند. *فصلنامه دانش و پژوهش در روانشناسی، شماره ۳۰، صص ۱ تا ۲۰*.
- فرح بخش، کیومرث؛ علینقیان، مرضیه (۱۳۸۲). بررسی تفاوت میزان سازگاری زناشویی در سه گروه زوجین فاقد فرزند، دارای فرزند و فرزندان متأهل. پایان نامه کارشناسی. دانشگاه آزاد اسلامی خمینی شهر.
- فرهنگی، علی اکبر (۱۳۹۱). *ارتباطات انسانی*. تهران: موسسه خدمات فرهنگی رسا.
- قمرانی، امیر؛ طباطبایی، جعفر (۱۳۸۵). بررسی روابط عاشقانه زوجین ایرانی و روابط آن با رضایت زناشویی و متغیر های دموگرافیک. *مجله تازه ها و پژوهش های مشاوره*. دوره پنجم، شماره ۱۷، صص ۹۵ تا ۱۰۹.
- محمودی، غلامرضا؛ حافظ الکتب، لیلی (۱۳۸۹). رابطه سبک های عشق ورزی و رضایتمندی زناشویی. *تحقیقات روان شناختی، دوره ی دوم، شماره ۶، صص ۱۰۱ تا ۱۱۴*.
- مشاک، رویا (۱۳۸۷). رابطه سبک های عشق (صمیمیت، لذت، تعهد) با رضایت زناشویی دانشجویان متأهل. *فصلنامه علمی تخصصی زن و فرهنگ*. سال اول، شماره ۲، صص ۸۳ تا ۹۷.
- میرمحمد صادقی، مهدی (۱۳۹۰). *مجموعه آموزش پیش از ازدواج (آشنایی)*. تهران: انتشارات ارتقای سلامت ایرانیان.
- نیکویخت، ندا؛ کریمی، یوسف؛ بهرامی، هادی (۱۳۹۰). بررسی دلزدگی زناشویی در زنان ناباور و بارور مراجعه کننده به درمانگاه های زنان و ناباورری بیمارستان ولیعصر مجتمع بیمارستان امام خمینی (ره): یک مطالعه مقطعی. *مجله تخصصی اپیدمیولوژی ایران، دوره هفتم، شماره ۱، صص ۳۲ تا ۳۷*.

منابع لاتین

Balver. (2001). Professional nursing burnout and irrational thinking. **Journal article springer link**. pp , 123 – 125.

- Debord , J. Romans , J.S. (1996). predicting dyadic adjustment from general and relationship – specific beliefs, **journal of psychology**, 130 , 263 – 280.
- Engela, G. Olson, K.R. Patrick, C. (2002). The personality of love: fundamental motives and traits related to components of love: **personality and individual differences** , 32, 839 – 853.
- Jacobson , N. S. Waldron , H. & Moore, D. (1980). Toward a behavioral profile of marital distress. **journal of consulting and clinical psychology**, 48, 696– 703.
- Overbeak , B. Kemp , B. & Engels , G. (2007). Two personalities , one relationship : Both partners personality traits , **Journal of psychology** , 79 , 251 – 259
- Pines ,A.M. & Nunes , R. (2003). The relationship between career and couple burnout: implications for career and couple counseling. **Journal of employment counseling** , 74 , 50 – 64.
- Schufeli, W.B, Bunk, B.P. (2003). Burnout , an overview of 25 years of research and theorizing. **The Handbook of work and health psychology**.
- Sullivan, B. & Schwebel , A. (1995). Relationship beliefs & expectations of satisfaction in marital relationship, implication for ... **family journal** , (vol, 3. issue). 298 , 8p.